

เอกสารการศึกษา

๒๒๖ กรมการศึกษาดูการ

๐3๗๙.14

๓

๑. ๓๕.

พระราชนิพนธ์

เอกสารการศึกษา ของ กระทรวงศึกษาธิการ

ฉบับที่ ๓

พระราชบัญญัติครู

(จากราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๒ ตอนที่ ๔ วันที่ ๑๖ มกราคม
พ.ศ. ๒๔๘๔ และเล่มที่ ๖๘ ตอนที่ ๖๓ วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๕)

กองเผยแพร่การศึกษา กรมวิชาการ

วันที่ เดือน

พ.ศ.

พระราชบัญญัติ

พุทธศักราช ๒๔๘๘

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗)

ปรีดี พนมยงค์

ตราไว้ ณ วันที่ ๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรมี

กฎหมายว่าด้วย

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติ

ขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทน

ราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า
“พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับได้
เมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา—
ธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

ครูสภา

มาตรา ๔ ให้มีสภาในกระทรวงศึกษาธิการ
เรียกว่า “ครูสภา” และให้สภานี้เป็นนิติบุคคล

มาตรา ๕ ครูสภาอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
- (๒) เงินค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมต่างๆ

(๓) เงินผลประโยชน์ต่างๆ จากการลงทุน
และ การ จัด ตั้ง องค์ การ จัด หา ผล
ประโยชน์ของครุสภา

(๔) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นๆซึ่งบุคคล
อุทิศให้ ครุ สภา และ ภาย ใต้ มัง คับ
แห่งเงื่อนไข ข้อบังคับ หรือ
วัตถุประสงค์ ซึ่งผู้อุทิศกำหนดไว้ให้
ครุ สภา รักษา และ จัด การ ตาม ที่ เห็น
สมควรแก่ประโยชน์แห่งครุสภา

มาตรา ๖ ครุสภามีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับปรึกษาให้ความเห็นแก่กระทรวง
ศึกษาธิการ ในเรื่องนโยบายการ—
ศึกษาทั่วไป

(๒) ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการ
ในเรื่องหลักสูตร แบบเรียน การสอน
การอบรม การสอบไล่ และอื่นๆ
ที่เกี่ยวกับการศึกษา

- (๓) ควบคุมและสอดส่อง จรรยาบรรณ
และวินัยของครู พิจารณาเองโทษครูผู้
ประพฤติดี ตลอดจนพิจารณา
คำร้องทุกข์ของครู
- (๔) รักษาผลประโยชน์ของครูและส่งเสริมให้ฐานะของครูเป็นมั่นคง
- (๕) หาทางให้ครูหรือครอบครัวของครู
ได้รับการช่วยเหลือและอุปการะตาม
สมควร
- (๖) ส่งเสริมฐานะของครูในทางความรู้
ความประพฤติ ความสามัคคี และ
ความเป็นอยู่ โดยจัดให้มีการอบรม
ปาฐกถา การเผยแพร่ความรู้ การ
สโมสรและอื่น ๆ
- (๗) ปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน คณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน และแต่งตั้ง

อนุกรรมการต่างๆ ให้มีอำนาจหน้าที่
และปฏิบัติ การแทน อนุ กรรมการ
ข้าราชการพลเรือนต่างๆ แล้วแต่
กรณีสำหรับข้าราชการครู

“มาตรา ๓ ให้มีคณะกรรมการอำนวยการ
ของคุรุสภาประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษา—
ธิการเป็นรองประธาน อธิบดีทุกกรมในกระทรวง
ศึกษาธิการเป็น กรรมการโดยตำแหน่ง และ
กรรมการอื่นซึ่งที่ประชุม แห่งคุรุ สภาได้เลือกตั้ง
จาก สมาชิกคุรุ สภา ซึ่ง ดำรง หรือ เคยดำรง
ตำแหน่ง เป็น ครุ มีเวลารวมกัน ไม่น้อยกว่า สิบปี
กรรมการซึ่งที่ประชุม แห่งคุรุ สภาเลือกตั้งนี้ ให้มี
จำนวนมากกว่ากรรมการโดยตำแหน่งสามคน

การเลือกตั้งกรรมการตามความในวรรคแรก
ให้ที่ประชุมสมาชิกคุรุสภาของแต่ละจังหวัดเลือก
สมาชิกคุรุสภาเป็น ผู้แทน ทำ การ เลือกตั้ง ในที่

ประชุมแห่งคุรุสภาจัดขึ้น เพื่อการนั้น ผู้แทน
 นั้นใหม่จำนวนตามอัตราส่วนแห่งสมาชิกคุรุสภา
 ทั้งหมดของแต่ละจังหวัดตามเกณฑ์ในระเบียบ
 ที่คุรุสภากำหนด แต่ต้องให้มีผู้แทนไม่น้อยกว่า
 จังหวัดละสองคน ผู้แทนแต่ละคนมีสิทธิออก
 เสียงในการลงคะแนนเลือกตงได้เพียงหนึ่งเสียง
 ต่อกรรมการหนึ่งคนตามจำนวน กรรมการที่ต้อง
 เลือกตงและต้องใช่วิธีลับด้วยตนเอง

กรรมการซึ่งที่ประชุมแห่งคุรุสภาเลือกตงให้
 อยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับเลือก
 ตงใหม่อีกได้ ถ้าตำแหน่งว่างลงก่อนถึงคราวออก
 ตามวาระให้ตงซ่อมจากผู้ที่ได้คะแนนถัดลงไปตาม
 ลำดับ แต่กรรมการซึ่งเข้ามาแทนนั้นให้อยู่ใน
 ตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

ถ้า กรรมการ โดย ตำแหน่ง เพิ่มขึ้น ต้อง ตง
 กรรมการเพิ่มขึ้นตามความในวรรคแรก ให้นำ
 ความในวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม"

(มาตราปรับปรุงและแก้ไขตาม พ.ร.บ. ทร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๕)

มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้ง
เลขาธิการและเจ้าหน้าที่ตามสมควร

มาตรา ๙ ให้ประธานเป็นผู้เรียกประชุมคณะ
กรรมการอำนวยการ และให้เลขาธิการเป็นผู้
ดำเนินกิจการตามมติของคณะกรรมการอำนวยการ
ในความควบคุมของประธาน หรือผู้ที่ประธาน
มอบหมาย

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการอำนวยการ
เป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ของคุรุสภาตาม
มาตรา ๖ และจะแต่งตั้งอนุกรรมการ หรือ
มอบหมายให้กรรมการอำนวยการคนหนึ่งคนใด
ไปทำการใดๆ แทนก็ได้

มาตรา ๑๑ การประชุมของคณะกรรมการ
อำนวยการ หรือ อนุกรรมการ ต้องมี กรรมการ
อำนวยการ หรืออนุกรรมการแล้วแต่กรณีมา

ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนจึงเป็นองค์ประชุมได้

ในกรณีที่ประธานไม่มาประชุมให้รองประธานเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานและรองประธานไม่มาประชุม ให้ผู้ที่มาประชุมเลือกกรรมการอำนวยความสะดวกคนใดคนหนึ่งที่มาประชุมหนึ่งเป็นประธาน

การลงมติให้ถือเอาคะแนนเสียงข้างมากเป็นประมาณ กรรมการคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีจำนวนเสียงลงคะแนนเท่ากันให้ผู้ที่หนึ่งเป็นประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๒ สมาชิกของคุรุสภา มีสามประเภท คือ

- (๑) สมาชิกสามัญ
- (๒) สมาชิกวิสามัญ
- (๓) สมาชิกสมทบ

คณะกรรมการอำนวยการอาจแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใด
ให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของคุรุสภาก็ได้

มาตรา ๑๓ สมาชิกของคุรุสภาต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษา
โทษให้จำคุก เว้นแต่ความผิดใน
ลักษณะฐานเล่ห์โทษ หรือความผิด
อันได้กระทำโดยความประมาท

(๒) ไม่เป็นผู้มีกายทพพลภาพ ไร้ความ
สามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สม
ประกอบ

(๓) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๔) ไม่เป็นผู้เคยถูกปลดออกหรือไล่ออก
จากราชการ

(๕) ไม่เป็นผู้หมั่นสนทนพันตัว

(๖) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบ
รัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

มาตรา ๑๕ สมาชิกสามัญต้องมีพินความรู
และอยู่ในเงื่อนไข ดังนี้

(๑) ได้ประกาศนียบัตรวิชาครูหรือสำเร็จ
วิชาชั้นอุดมศึกษา และ

(๒) มีอาชีพเป็นครูสอนในสถานศึกษา
ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง
ศึกษาธิการ หรือได้เคยมีอาชีพเป็น
ครูสอนในสถานศึกษาดังกล่าวแล้ว
เป็นเวลารวมกัน ไม่น้อยกว่าสิบปี
และ ออก จาก ตำแหน่ง โดยไม่ มี

ความผิด

เงื่อนไขในการมีอาชีพเป็นครูตาม (๒) จะต้อง
ได้รับเงินเดือน การเป็นครูสอนโดยได้รับค่าสอน
คิดเป็นรายชั่วโมงหรือรายสัปดาห์ หรือได้รับเป็น
รายเดือน แต่ได้รับเฉพาะเดือนที่มีการสอน
ไม่ตลอดปี ไม่อยู่ในเงื่อนไข

มาตรา ๑๕ สมาชิกวิสามัญต้องม^๔พ^๕นความรู้
ในการเป็นคร^๖ ตามกฎ^๗หมายว่าด้วย ประ^๘ถ^๙มศึกษา
หรือกฎ^{๑๐}หมายว่าด้วยโรงเรี^{๑๑}นราษ^{๑๒}ฏ^{๑๓}ร์ และจะต้อง
อยู่^{๑๔}ในเงื^{๑๕}อนใจตามมาตรา ๑๔ (๒)

เมื่อสมาชิ^{๑๖}ก^{๑๗}วิ^{๑๘}สา^{๑๙}ม^{๒๐}ัญ^{๒๑}ผู้ใดม^{๒๒}พ^{๒๓}นความรู้ตาม
มาตรา ๑๔ (๑) ให้สมาชิ^{๒๔}ก^{๒๕}ผู้นั้นเป็นสมาชิ^{๒๖}ก^{๒๗}
สามัญ และต้องแจ้งให้คร^{๒๘}สภ^{๒๙}าทร^{๓๐}าบ

มาตรา ๑๖ ผู้ที่จะสม^{๓๑}คร^{๓๒}เป็นสมาชิ^{๓๓}ก^{๓๔}สม^{๓๕}ท^{๓๖}บ
ต้องม^{๓๗}คุ^{๓๘}ณสม^{๓๙}บ^{๔๐}ิตตามมาตรา ๑๓ และมีพ^{๔๑}นความรู้
ตามมาตรา ๑๔ (๑) หรือมาตรา ๑๕ แต่มิได้ม^{๔๒}
อา^{๔๓}ช^{๔๔}พ^{๔๕}เป็นคร^{๔๖}ตามเงื^{๔๗}อนใจในมาตรา ๑๔ (๒)

เมื่อสมาชิ^{๔๘}ก^{๔๙}สม^{๕๐}ท^{๕๑}บ^{๕๒}ผู้ใดม^{๕๓}อา^{๕๔}ช^{๕๕}พ^{๕๖}เป็นคร^{๕๗}
ตามเงื^{๕๘}อนใจในมาตรา ๑๔ (๒) ให้สมาชิ^{๕๙}ก^{๖๐}ผู้นั้นเป็น
สมาชิ^{๖๑}ก^{๖๒}สามัญหรือสมาชิ^{๖๓}ก^{๖๔}วิ^{๖๕}สา^{๖๖}ม^{๖๗}ัญ^{๖๘}แล้วแต่กรณีและ
ต้องแจ้งให้คร^{๖๙}สภ^{๗๐}าทร^{๗๑}าบ

สมาชิ^{๗๒}ก^{๗๓}สม^{๗๔}ท^{๗๕}บ^{๗๖}มีสิทธิที่จะเสนอความเห็นต่อที่
ประ^{๗๗}ช^{๗๘}ม^{๗๙}สามัญหรือวิ^{๘๐}สา^{๘๑}ม^{๘๒}ัญ^{๘๓} แต่ไม่มีสิทธิออกเสี^{๘๔}
งคะแน^{๘๕}น และไม่ได้รั^{๘๖}บ^{๘๗}สิทธิตามมาตรา ๖ (๕)

มาตรา ๑๓ ให้กรรมการอำนวยการเป็น
สมาชิกสามัญ แม้ว่าจะได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว
ก็ตาม

มาตรา ๑๔ สมาชิกครูสภาต้องเสียค่าบำรุง
และค่าธรรมเนียมตามอัตราและภายในระยะเวลา
ที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนดไว้

มาตรา ๑๕ สมาชิกครูสภาพ้นจากสมาชิก—
ภาพเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓
- (๔) มิได้มีอาชีพเป็นครูตามเงื่อนไขใน
มาตรา ๑๔ (๒) สำหรับกรณีสมาชิก
สามัญหรือสมาชิกวิสามัญ หรือ
- (๕) ประพฤติผิดวินัยและคณะกรรมการ
อำนวยการวินิจฉัยให้ออก โดย
คะแนนเสียงไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนของ
กรรมการทั้งหมด

มาตรา ๒๐ ให้มีการประชุมสามัญของคุรุสภา
ปีละครั้ง แต่ถ้าจำเป็นจะให้มีการประชุมวิสามัญ
ในเวลาหนึ่งเวลาใดก็ได้

ให้คณะกรรมการ อำนวยการ เป็นผู้กำหนดวัน
และเรียกประชุมสามัญ สำหรับการประชุมวิสามัญ
นั้น ถ้ามีเรื่องสำคัญเร่งด่วน และคณะกรรมการ
อำนวยการเห็นสมควรจะเรียกประชุมเมื่อใดก็ได้
หรือถ้าสมาชิกสามัญมีจำนวน ไม่น้อยกว่าร้อยละ
ร้อยละ ร้องขอ ก็ให้คณะกรรมการ อำนวยการ เรียก
ประชุม

มาตรา ๒๑ ในการประชุมสามัญ ให้คณะ
กรรมการ อำนวยการ แลองผลงานที่ได้ดำเนินมา
ในรอบปีที่แล้ว ตลอดจนฐานะการเงินของคุรุสภา
และให้สมาชิกมีสิทธิสอบถามข้อความและเสนอ
ความคิดเห็นอันเกี่ยวกับงาน ในหน้าที่ของคณะ
กรรมการอำนวยการได้

มาตรา ๒๒ ในการประชุมสามัญหรือวิสามัญ
ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ
ไม่น้อยกว่าหนึ่งเป็นกรรมการอำนวยการ จึงเป็นองค์
ประชุมได้

ให้นำความในวรรค ๒ และวรรค ๓ ของ
มาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมสามัญและ
วิสามัญโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการอำนวยการมี
อำนาจวางระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามอำนาจและ
หน้าที่ของคุรุสภา โดยประกาศให้สมาชิกทราบ
โดยเปิดเผย

หมวด ๒

ครู

มาตรา ๒๔ ครู ได้แก่ข้าราชการครู และ
ผู้ทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุม
ของกระทรวงศึกษาธิการ และได้รับเงินเดือน
เป็นประจำ

มาตรา ๒๕ ข้าราชการครู ได้แก่ข้าราชการ
พลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอนประจำใน
สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือซึ่ง
ดำรงตำแหน่งอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ อันเกี่ยว
กับการให้การศึกษาตามที่กำหนดไว้โดยพระราช-
กฤษฎีกา

มาตรา ๒๖ ครูต้องเป็นสมาชิกของครูสภา
มาตรา ๒๗ ครูที่ได้ทำการสอนติดต่อกันเป็น
เวลาดังแต่สิบห้าขึ้นไป แม้จะไปดำรงตำแหน่ง
อื่นในกระทรวงศึกษาธิการ ก็ให้ถือว่าเป็นสมาชิก
สามัญ

หมวด ๓

จรรยา มรรยาท และวินัย

มาตรา ๒๘ ครูต้องมีจรรยาและมรรยาทอัน
ดีงาม และอยู่ในวินัยตามระเบียบประเพณีของครู
ตามที่ครูสภาจะไดวางไว้ และตามระเบียบของ
สถานศึกษาที่ตนมีหน้าที่ทำการสอน

มาตรา ๒๕ คณะกรรมการอำนวยการอาจ
 แต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นเพื่อสอดส่องจรรยาบรรณ
 และวินัยของครู เพื่อการนี้ให้อนุกรรมการมี
 อำนาจแนะนำตักเตือนครูผู้ประพฤติผิดจรรยา
 บรรณหรือวินัยของครู หรือทำการพิจารณา
 สอบสวนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการอำนวยการ
 เพื่อพิจารณาลงโทษต่อไป

มาตรา ๓๐ ให้คณะกรรมการอำนวยการมี
 อำนาจออกคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ตักเตือนโทษเป็น
 ตายลักษณะอักษร หรือให้ออกจากสมาชิกภาพ
 ของครูสภาแล้วแต่จะเห็นสมควรแก่ความผิด
 คำสั่งของคณะกรรมการอำนวยการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๑ ครูซึ่งถูกลงโทษให้ออกจาก
 สมาชิกภาพแห่งครูสภาเพราะเหตุประพฤติผิด
 จรรยาบรรณหรือวินัยนั้น ถ้าได้กลับประพฤติ
 คนดี มีสมาชิกรับรองเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า
 สิบห้าคน และเวลาได้ล่วงพ้นจากวันที่ถูกสั่งให้

ออกจากสมาชิกภาพไปแล้ว ไม่น้อยกว่าสามปี
จะยื่นคำร้องขอให้สอบสวนความประพฤติเพื่อขอ
เข้าเป็นสมาชิกอีกครั้งก็ได้ ถ้าคณะกรรมการ
อำนวยการสอบสวนเห็นว่าผู้นั้นมีความประพฤติดี
และกลับตนเป็นคนมีจรรยาบรรยาทและวินัยดี
แล้ว จะอนุญาตให้เข้าเป็นสมาชิกก็ได้

หมวด ๔

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๒ บรรดาผู้ที่^๑เป็นครูอยู่^๒แล้วในวัน^๓ใช้
บังคับพระราชบัญญัติ^๔นี้ ให้ถือว่าเป็นสมาชิกสามัญ
หรือสมาชิกวิสามัญแห่งคุรุสภาแล้วแต่กรณีและ
ต้องเสียเงิน ค่า บำรุง และ ค่า ธรรมเนียมตาม
มาตรา ๑๘

มาตรา ๓๓ ภายในหนึ่งปีนับแต่วัน^๑ใช้บังคับ
พระราชบัญญัติ^๒นี้ ให้คณะกรรมการอำนวยการ
ของคุรุสภา ประกอบด้วยกรรมการ โดยดำ เนิน

ตามความในมาตรา ๓ และกรรมการอื่นไม่เกิน
เก้าคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
จากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเป็นกรมเวลารวมกันไม่
น้อยกว่าสิบปี

ผู้บสนองพระบรมราชโองการ

ควง อภยวงศ์

นายกรัชมนตรี

(พระราชบัญญัตินี้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๔๘๘)

បឹងប៉ោយប៉ែង

พยานำตัว สวรรคต ๕๗๗ และ ๕๗๘

๑๐ กัญชายน ๒๔๕๖

